

Biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	9070
Biotopa nosaukums	Meža ganības
Ekspertes	Sandra Ikauniece, Baiba Galniece
Darbs pabeigts	29.04.2024.
Vispārējas piezīmes	Vēsturiski 9070 <i>Meža ganības</i> izplatība ir bijusi samērā plaša, visticamāk, aptverot lielāko daļu no lopkopības reģioniem mērenajā klimata joslā. Biotops radies, ilgstoši noganot mežu. 20. gs. otrajā pusē notika kolektivizācija (kolhoza dibināšana un privāto saimniecību sarukums) un vēlāk arī lauksaimniecības industrializācijas periods. Ap 1970. gadu notika gan parkveidu zālāju, gan meža ganību pamešana, jo lauksaimniecības intensifikācija krasi palielināja kultivēto zālāju daudzumu.

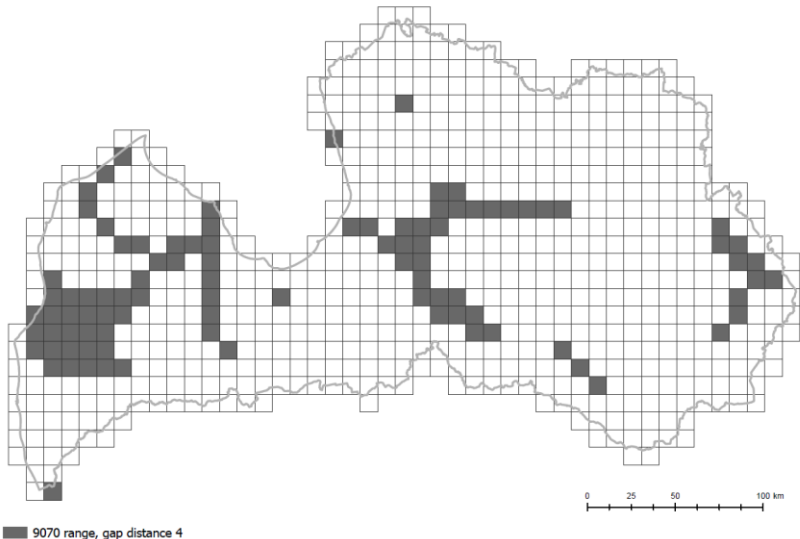
FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

REF min, km²	1,846 km ² Biotopa 9070 platība par periodu no 1990. līdz 2013.gadam nav zināma, jo tikai pēc 2013. gada tas tiek izdalīts un kartēts kā atsevišķs biotopa veids. Pēc 2013. gada informācija par šī biotopa izplatību un platību bija zināma galvenokārt tikai Natura 2000 teritorijās (nepilnīgi). Projektā “Dabas skaitīšana” uzkrāta līdz šim pilnīgākā informācija par biotopa izplatību un platībām. Nav pamata uzskatīt, ka kopš 1990. gada šī biotopa platības Latvijā, salīdzinot ar mūsdienām, ir būtiski mainījušās. Tādēļ pieņemts lēmums, ka references platība ir tāda, kā iegūta “Dabas skaitīšanas” projektā.
REF max, km²	1,846 km ² Izmantoti tie paši apsvērumi, kas REF min.
REF vid., km²	1,846 km ²
REF periods	1990. gads Izvēlēts 1990. gads atbilstoši FRV metodikas (Auniņš, Opermanis, 2022) ieteikumam, skatīt pamatojumu pie REF min.
HVD min, km²	2,256 km ² Līdz 2013. gadam biotops 9070 nebija izdalīts kā atsevišķs biotopa veids (nebija izstrādāti ne kritēriji, ne metodika to kartēšanai un noteikšanai), tādēļ arī nav ietverts ne 2007., ne 2013. gada Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumos. Biotopa platības vērtējums iekļauts 2013.–2018. gada ziņojumā (EIONET, 2024), vērtējot platību starp 1,75 un 2,28 km ² (aprēķins balstīts uz fragmentāru informāciju un datu ekstrapolāciju). Lai iegūtu pilnīgāku ainu, aprēķinos ir izmantoti dati, kas bija pieejami 01.02.2024. (4. pielikums), jo balstās labākajā pieejamajā zinātniskajā informācijā pēc ES nozīmes biotopu inventarizācijas visā Latvijas teritorijā. Lai HDV platība būtu vēl ticamāka un attiecināma uz 2013. gadu, nolemts pie HDV pieskaitīt potenciālās 9070 biotopu platības

	40,99 ha apmērā Natura 2000 teritorijās (noteiktas Natura 2000 teritoriju līmeņa biotopu aizsardzības mērķu noteikšanas procesā) (HDV = 1,846 + 0,4099 = 2,256 ha.)
HDV max, km²	2,256 km ² Pieņemts, ka platība ir vienāda ar HDV min, un tā iegūta tādā pašā ceļā kā HDV min.
HDV vid., km ²	2,256 km ²
CV, km ²	1,846 km ² (dati uz 01.02.2024, DDPS "Ozols", 4. pielikums)
CO platību summa valstī	1,202 km ²
Ilgtermiņa tendence, automātiski	8
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Nē. Atbilstoši pašreizējām zināšanām, nav paredzamas biotopa platības pārmaiņas klimata pārmaiņu ietekmē. Biotopa platību primāri ietekmē apsaimniekošana (ganīšana mežā).
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Nē.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Jā. Biotops 9070 Latvijā ir fragmentēts. Tas raksturīgi ne tikai ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām saimnieciskiem mērķiem apsaimniekotos mežos, bet arī Natura 2000 teritorijās.
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	Jā. Biotopa platības ietekmē ganīšanas prakses pārmaiņas (ganīšana mežā mūsdienu Latvijā tiek īstenota ļoti reti un lielākoties netiek uzskatīta par ekonomiski izdevīgu). Taču, lai nesamazinātos biotopu platības un nepasliktinātos to kvalitāte, būtiska loma ir atbilstošam apsaimniekošanas režīmam. Lai biotopa platības saglabātos un palielinātos, jāveic noganīšana mežā mērenā intensitātē.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem arī bijušas negatīvas tendences?	Nē. Nav pamata uzskatīt, ka biotopa izplatības areāls Latvijā būtu samazinājies.
Papildjautājumu summa	40
Intervāls	—
Saskaņā ar Metodikas 8. attēlu atbilstošais scenārijs	1. scenārijs

	<div>1. FRV = HDV = CV</div> <div></div> <div>REF (věsture)HDV (2004)CV (2024)FRA (~2040)</div>
FRA	1,846 km ²

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

<p>Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?</p>	<p>Jā.</p> <p>Latvija atrodas šī biotopa izplatības areālā, līdz ar to 9070 izplatības areāls ir visa valsts teritorija.</p> <p><i>Atbilde uz šo jautājumu pēc būtības ir ietverta arī nākamā jautājuma atbildē.</i></p>
<p>Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?</p>	<p>Jā.</p> <p>Balstoties uz iepriekšējo Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma izplatības areāla datiem, 2019. gadā (par periodu 2013. līdz 2018. gadam) noziņots 5514 km² (EIONET, 2024). Pašreizējais biotopa izplatības areāls ir 9500 km², tas noteikts 10 x 10 km kvadrātu tīklā (koordinātu sistēma ETRS89-LAEA, ESPG:3035), izmantojot Biotopu direktīvas 17. panta ziņojuma Range tool (izmantojot gap distance 4).</p> <p>Izplatības areāls tiek aprēķināts, balstoties uz faktiskām 9070 biotopa platībām, atšķirība starp pašreizējo un iepriekšējā ziņojumā norādīto vērtību (areāls ir palielinājies) nav saistīta ar biotopa areāla izplatības izmaiņām. Šī biotopa izplatības areāls ir nemainīgs – visa Latvija, un nav pamata to sašaurināt, jo biotopa platība ir mainīgi lielumi, proti, tas neizslēdz faktu, ka nākotnē 9070 platības varētu būt daudz vairāk nekā tās ir šobrīd, un biotopa attīstībai piemērota ir visa Latvijas teritorija.</p> <p>Pašreizējie dati (2024. gads) balstās uz labāko pieejamo zinātnisko informāciju par biotopa izplatību un platību.</p>
<p>Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?</p>	<p>Nē.</p> <p><i>Atbilde uz šo jautājumu izriet no atbildēm uz iepriekšējiem diviem jautājumiem.</i></p>

REF min, km²	—
REF max, km²	—
REF vid., km ²	—
REF periods	—
HDV min, km²	—
HDV max, km²	—
HDV vid., km ²	—
CV (pašreizējais areāls), km ²	9 251 km ²
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs	<p>1. scenārijs</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	—
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	—
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	—
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	—
Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	—
Papildjautājumu summa	—
Intervāls	—
FRR	64 589 km² FRR > CV

Literatūra un dati

Auniņš A., Opermanis O. 2022. Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai Versija 2.0. Latvijas Universitāte, Dabas aizsardzības pārvalde. Rīga, <https://latvianature.daba.gov.lv/dokumenti/vadlinijas-sistematiskai-sugu-un-biotopu-aizsardzibas-merku-noteiksanai/>

EIONET 2024. Article 17 web tool, <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>.

Pielikumi

4. pielikums. Aktuālās 9070 biotopa platības no DDPS “Ozols” (01.02.2024.), vektordatu slānis.